

Kainuun Leinosten vaiheista 1550—1730

Leinosten suvun juuria voidaan seurata 1500-luvun puoliväliin saakka voutintileistä, henkikirjoista ja rippikirjoista. Tätä aikaisemmat tiedot ovat satunnaisia ja pääasiassa talojen ja paikannimiin perustuvia.

Leinosten suku on joka tapauksessa ollut merkittävä talonpoikaissuku Varsinais-Suomessa, Savossa, Kainuussa

ja Kemijokivarressa jo usean vuosisadan ajan.

Väestölaskennan mukaan Leinosia oli Suomessa vuonna 1970 9815 henkeä ja kesällä 1983 11.676, joten keskimääräinen kasvu oli 1,5 prosenttia vuodessa.

Professori Tatu Leinonen pitää esitelmän tänään sunnuntaina Leinosten sukokokouksessa Paltamossa.

Vaikka Leinonen-nimen esiintyminen on suhteellisen yleistä, voidaan kysyä, ovatko kaikki Leinoset sukua keskenään. Itse olen taipuvainen näin uskomaan Savon ja Kainuun Leinosten osalta. Pohjanmaalla on tilanne saattanut olla erilainen. Kun Pohjanmaalla sukunimi on omaksuttu talonnimen mukaan, ovat Leinolan isännät olleet Leinosia. Tosin on käynyt myös toisinpäin; kun Leinonen on muuttanut Siiran taloon, on hänestä tullut Siira, tai Häikiön taloon, niin hänestä tuli Häikiö.

Leinonen-nimi on muodostettu -nen päätteellä Leinokantasanasta. Leinonen esiintyi vielä 1600-luvun lopussa muodossa Leinoinen. Leinosen rinnakkaismuotoina pidetään sanoja Leina, Leinia, Leinikka ja Leinikka, joiden merkitys on suomen kielestä hävinnyt.

Useat kielentutkijat mainitsevat Leino-sanan virolaisen merkityksen suru, murhe, surullinen, murheellinen tai näiden lisäksi Karjalan murteessa esiintyvän merkityksen hiljainen. Suomen sukukielistä mordvan kielessä Leine tarkoittaa pientä jokea, puroa tai ojaa.

1650-luvulla Leinosia asui Kivesjärvellä, Melalahdessa, Otermalla ja Vuottolahdessa.

Leinoset ennen vuotta 1550

Varhaisimmat viitteet Leinosten esiintymisestä perustuvat paikannimiin. Keskiajalla 1230-luvulla rakennettiin kirkko Nousiaisten pitäjän Leinaisten kylään. Vielä vuoden 1540 kirjassa oli Leinaisen omana piirina Nousiaisten kirkkopitäjän Poytyan nimismiespiirissä. Nykyisin Leinaisen kuuluu Vahtoon.

Toinen jo keskiajalla Leinosten asuinpaikkana ollut seutu on Pirkanmaa Tampereen lähellä Messukylässä on Leinola-niminen kylä ja nykyisin myös rautatiepaikka. Vanhin nimeltä tunnettu henkilö lienee Antti Leinoinen, joka Pirkanmaan lautamiehenä v. 1439 oli esittämässä uskollisuudensa vakutusta Ruotsin kuninkaalle ns. Davidin kapunan jälkeen.

Toinen tunnettu henkilö oli Heikki Leino, joka toimi v. 1514 Hyhkyssä laamanninkarjan lautamiehenä. Ensimmäisten veroluetteloiden mukaan v. 1540 oli Leinolan kylän viidestä talosta kahdessa Leino-niminen isäntä. Mikkolassa asui Mikko Leino ja Tuomaalla Matti Heikinpoika Leino. Leinosten nimistä on jo tällöin jäänyt -nen päätte pois ja myöhemmissä 1500-luvun lopun luet-

teloissa jo koko sukunimi Messukylän Leinolasta on asutus levinnyt kylän takamaille Teiskoon ja myös Pohjanmaalle Tyrvaalle.

Mikkelin seutu on ollut suvun alkukotina Etelä-Savossa v. 1571 hopeaveroluettelossa suku oli nykyisen Mikkelin läänin alueella suuresta muuttoliikkeestä huolimatta toiseksi suurin suku, johon kuului 36 perhettä. Visulahdella eli nykyisessä Mikkelissä asui 12, Pellosniemellä 9, Juvalla 14 ja Säamingissä 1.

Jo 1500-luvulla Leinosia muutti useita perheitä nykyiseen Keski-Suomeen sekä Karjalaan. Karjalassa Leinonen nimi esiintyi 1500-luvulla muodossa Leiniäinen Kivennavalla, Jaaskessa, Lappeella ja Muolaassa. Vatjan viidenneksen veroluettelossa 1550-luvulla mainitaan Muolaan Leiniälän kylä.

Uudisasutuksen aikaa

1500-luvun loppupuoli oli epävakaa ja paikoin sekasortoinen aika. Leinosten määrä Suur-Savossa oli suhteellisesti laskussa johtuen lähinnä muuttoliikkeestä pohjoiseen ja itään. Silloisen Rautalammin pi-

täjän alueelle nykyiseen Laukaaseen asettui kaksi perhettä. Kuusveden kylän Peltotaloa (aluksi Leinola) asutti Jussi Leinoinen 1552 lahtien. Jussi oli nimismiehenä 1552—1579, hänen poikansa Olli 1580—89 ja pojanpoika Matti 1590—1605.

Matti Leinoinen oli Nuijasodan aikana Laukaan nuujamien paallikkona kirkkoherra Erkki Markuksenpojan avustamana. Nyystalon taistelussa Laukaan nuujamiehet hävisivät Klaus Felmingin huvoille, mutta Matti Leinonen säilyi taistelussa hengissä.

Kuusveden kylällä asuu Leinosia vielä nykyäänkin. Toinen talo, jossa oli Leinonen isäntänä oli Haapa-Vatjalankylän Vatia. Vatian ensimmäisiä Leinonen-nimisiä isäntiä olivat Pekka 1564—97, Jussi 1598—1605 ja Pekka 1606—33.

Kainuuseen Kivesjärvelle

Paltamoon Leinoset saapuivat ensimmäisten joukossa, kun Oulujärven erämaata asutettiin Kustaa Vaasan aikana 1550-luvulla. Kivesjärven Leinolan isäntänä oli tapani (Staffan) Leinoinen

1555—77 ja hänen jälkeensä Tapanin poika Mikko 1578—1584. Vihollinen poltti Leinolan rappa-sotien aikana 1583, ja Mikko pakeni seuraavana vuonna perheineen Savoan, todennäköisesti kotiseudulle Juvalle.

Toinen alkuvaiheen muuttaja oli Kongasjärven Heikki Leinoinen, joka ilmeisesti asui sodan aikana Pohjois-Savossa muonamiehenä ja lienee sama Heikki, joka sodan jälkeen palasi silloiseen laajaan Vuottolahden kylään.

Kiehmänsuussa asui Lauri Leinoinen, jonka talo poltettiin 1578. Neljäs 1500-luvun isännistä on Paltaniemellä asunut Paavali Leinoinen, jonka vaiheista sodan aikana tai sen jälkeen ei tiedetä mitään. Paavalin talo poltettiin 1578.

Kemijokivarressa Koivukylässä tavataan 1591 lähtien asumasta Heikki Leinoinen. Perimätiedon mukaan Heikki tuli seudulle Kainuusta. Heikin jälkeläisiä tavataan vieläkin seudulla.

Asuttamisen toinen vaihe

Pitkälliset sodat päättyivät Taysin rauhaan 1595, jolloin Kainuu tunnustettiin

Ruotsiin kuuluvaksi. Kainuu oli täysin hävitetty ja ihmiset paenneet seudulta. Vuosien 1584—1604 väliseltä ajalta ei ole säilynyt voutintileja sen paremmin kuin muitakaan luetteloita Kainuusta Vuonna 1605 voutintileilla esiintyy vain kaksi Leinosta talollisina: Kivesjärven Juhon (Jons) Leinoinen ja Vuottolahden Heikki Leinoinen. Pääasiassa heidän jälkeläistään on kasvanut Pohjois-Suomen suuri Leinos-suku. Jo 1620-luvulla oli Kainuussa kuusi talonpoikaa, joiden sukunimi oli Leinonen, Kivesjärvellä kaksi sekä Vuottolahdessa, Vuolijoen, Mainualla ja Vihtamossa yksi.

Tarkempi kuva Leinosten määrän kasvusta saadaan, kun tarkastellaan vuoden 1650 tilannetta. Kainuun 41 kylästä neljässä asui Leinosia isäntinä. Luonnollisesti näiden lisäksi Leinosia oli itselisinä ja huonemiehinä eri kylissä. Seuraavassa taulukossa 1. on lueteltu isäntinä olevat Leinoset kylistään vuonna 1650 ja vastaavat talonnimet 1900-luvun alkuun mennessä. Taulukon numerot viittaavat oikeeseen karttaan.

Taulukko 1. Leinost 1650: Kivesjärvi: 1) Juhon Leinoinen Piskuseniemellä, Leinola, Haataja 2) Sigfrid Leinoinen Piskuseniemellä, Paaskonniemi—Niemi 3) Pekka Leinoinen Virpiniemi—Virpela

Melalahti 4) Pekka Leinoinen Parkkila—Leinola Säräisniemi, Oterma 5) Yrjö Leinoinen Tulliola, Koukkari

Vuolijoki, Vuottolahti 6) Simo Leinoinen Vimpelinsuu, Suutarila, Vimpeli 7) Nuutti Leinoinen Vuottajoki, Leinola 8) Yrjö Leinoinen Vuotto-ojansuu, Junttila, Vaisala, Konttola

Taulukosta havaitaan, että isäntien määrä oli viidessäkymmenessä vuodessa kasvanut kahdesta kahdeksaan. Selvät asutuskeskittymät ovat Kivesjärvellä ja Vuottolahdessa. Melalahden Pekka Leinoinen siirtyi vuonna 1636 Kivesjärveltä Melalahteen. Martti Siiran mukaan Oterman Yrjö Leinoinen oli lahtojään Vuottolahdesta ja siirtyi myöhemmin Jaalangan kylälle Esko Koukkarin taloon, jota sittemmin on kutsuttu Leinolaksi.

Isontuvan jälkeen Kainuussa

1600-luvun suotuisan kehi-

Käännä

HYVÄ LEINosen SUVUN JÄSEN!

Elokuussa 1985 pidettiin Paltamossa Leinosen suvun ensimmäinen sukukokous. Juhla alkoi Paltaniemen kauniissa vanhassa kirkossa pidetyllä jumalanpalveluksella vanhan käsikirjan mukaan. Siinä saarnasi piispa Hannes Leinonen. Paltamon seurakuntatalolla syötiin ja pidettiin varsinaista kokousta. Mukana oli liki 300 Leinosta. Professori Tatu Leinonen piti kiintoisan esitelmän Kainuun varhaisten Leinosten vaiheista. Se on tämän sukukirjeen mukana. Yksimielisesti päätettiin perustaa LEINosen SUKUSEURA, jonka rekisteröinti on vetämässä Yhdistysrekisterissä.

Leinosen sukuseuran toimialueena on koko maa. Tarkoituksena on sääntöjen mukaan "selvittää suvun vaiheita ja historiaa, vaalia suvun perinteitä ja edistää yhteenkuuluvuuden tunnetta jäsentensä keskuudessa".

Seuran jäseneksi voidaan hyväksyä "jokainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka isän tai äidin puolelta on sukuun kuuluva tai joka on sukuun kuuluvan aviopuoliso tai leski". Nimen ei siis tarvitse olla Leinonen. Lapset voivat kuulua seuraan nuorisojäseninä. Jäsenmaksu vuodelle 1986 on 20 mk, lapsilta sitä ei peritä.

Sukuseuran hallitus hyväksyy jäsenyyden. Hallitukseen valittiin sukuseuran esimieheksi hovioikeudenneuvos Juuso Häikiö Kuopiosta ja varaesimieheksi professori Tatu Leinonen Oulusta sekä muiksi hallituksen jäseniksi Lauri Honka Pudasjärveltä, Kauko Leinonen Kajaanista, Saara Leinonen Kajaanista, Sauli Leinonen Paltamosta, Tauno Leinonen Muhokselta, Sinikka Metiäinen Helsingistä, Eila Räisänen Espoosta, Martti Siira Oulusta ja Ingrid Saaristo Perniöstä. Sihteerinä toimii kirkkoherra Tapio Leinonen Kestilästä ja rahastonhoitajana pankinjohtaja Antero Leinonen Haukiputaalta.

Sukuseuran jäseneksi voit liittyä maksamalla oheisella pankkisiirtolomakkeella jäsenmaksusi. Tiedonantoihin merkitään kaikki perheen jäseniksi tulevat sekä henkilötunnukset. Tätä kirjettä ja maksulappua saa lisää sihteeriltä. Tämä ensimmäinen sukukirje lähetetään osanottoluettelon mukaisesti kaikille viime kesän kokouksessa olleille. Asiaa toivotaan itse kunkin esittelevän eteenpäin. Ainaisjäseneksi voi sääntöjen mukaan päästä maksamalla jäsenmaksun kymmenkertaisena.

Ensi kesänä päätettiin pitää jo toinen sukujuhla. Sen paikaksi on alustavasti sovittu Kainuun Opisto Paltamon Mieslahdessa ja ajankohdaksi sunnuntai 17.8.86. Ruokailun ym. järjestämiseksi toivotaan ilmoittautumiset sihteerille viim. viikkoa ennen. Majoitus järjestyy myös tarvittaessa opistolla.

Jos Sinulla on valmiita sukuselvityksiä, olisi kovasti mukava, jos voisit lähettää niistä kopion sihteerille. Näin saataisiin arkistoa tältäkin osalta alkuun. Samalla pyydämme lupaa saada antaa niistä kopioita myös muille sukuun kuuluville. Monilla meistä Leinosista kun ei ole tietoa omista juuristaan juuri isovanhempia kauemmaksi. Ensi kesän kokoukseen toivomme Sinun ottavan paljon aineistoa suvusta mukaan, jotta voidaan vertailla ja vaihtaa tietoja.

Paitsi lähettää aineistoa sihteeriltä voi myös yrittää kysyä tietoja. Mitä em itse tiedä, opastan mielelläni niiden ulottuville, jotka tietävät.

Ensi kesän sukukokouksen ohjelmasta toivon myös ehdotuksia. Suuresta suvustamme löytyy epäilemättä monenlaista esittävääkin lahjakkuutta.

Leinosen sukuseuran hallituksen puolesta
sihteeriksi

Tapio Leinonen

Tapio Leinonen

Keskustie 4

92700 KESTILÄ p. 985-31322

tyksen Kainuussa katkaisti Isonviha 1713-21. Isonvihan aikana taloja poltettiin ja ihmiset pakenivat piilopirteille. Pako oli omaan edistämään Paltamon ja Sotkamon pitäjien syrjäkyläen asuttamista.

Vuodesta 1731 lähtien on säilynyt kirkonkirjoja, joiden perusteella on helpompi seurata perheiden kehittymistä. Voudintileissä ja henkikirjoissa ei useinkaan ole mainittu muuta kuin isäntien ni-

met. Vaimot esiintyivät vasta 1600-luvun lopun kirjoissa, mutta alaikaisia lapsia ei mainita niissäkään.

Olen laatinut seuraavan taulukon Leinonen-nimisistä isännistä vuosien 1731-44 rippikirjojen perusteella. Taulon nimi vastaa myöhemmin 1700- ja 1800-luvulla käytössä ollutta nimeä.

Taulukko 2. Leinonet 1731:
Paltamo: 1) Matti Leinonen lukkari
Kivesjärvi: 2) Johan Jöns-
sinpoika Leinonen Leinola 2,
Pääskönniemi 3) Antti Jöns-
sinpoika Leinonen Leinola 3.

Leinola 4) Pekka Pekanpoika
Leinonen Leinola 8, Virpela
5) Matts Jönssinpoika Leino-
nen Leinola 7, Petäjälahti

Melalahti: 6) Matti Matin-
poika Leinonen Leinola 8 7)
Pauli Matinpoika Leinonen
Leinola 12 8) Yrjö Juhonpoi-
ka Leinonen Ahola 14

Mainua, Murtomäki: 9) Yr-
jö Leinonen 10) Pekka Leino-
nen

Jaalanka: 11) Yrjö Leino-
nen Leinola 4

Hyrylänmäki (Kiehimän-
suo): 12) Pekka Leinonen
Leinonet ovat palanneet
Isonvihan jälkeen samoihin

kyliin, missä he olivat ennen
vihollisuuksia. Kivesjärven
isännät ovat ilmeisesti suku-
laisia keskenään. Melalahden
Matti ja Pauli Leinonen ovat
Aholan Yrjön serkkuja.

Lähteitä:

Siira Martti: Leinosten suvun
osuus Oulujärven asutukses-
sa, Kaleva 16. 10. 1983.

Keränen Jorma: Kainuun
asuttaminen. Studia histori-
ca, Jyväskylälänsis 28, Jyvä-
skylä 1984.

HYVÄ LEINOSSEN SUVUN JÄSEN!

Leinosen suvun toinen sukujuhla pidetään viime kesän sopimuksen mukaan jo alkaneena kesänä Paltamossa Mieslahden opistolla sunnuntaina 17.8. Juhla alkaa jumalanpalveluksella klo 10. Klo 11-12.30 on ruokailu. Klo 12.30 alkaa sääntömääräinen vuosikokous, jonka käsiteltävien asiain luettelo on tuonnempaan. Sitten kuullaan hallituksen jäsenen Martti Siiran esitys Kainuun Leinosista. Juhlaan pyritään saamaan mukaan musiikkiohjelmaa. Teiltä jäseniltä toivotaan myös ohjelma-apua, josta voi ilmoittaa sihteerille. Jossakin välissä juodaan kahvia. Vapaalle seurustelulle pyritään varaamaan myös aikaa.

Ilmoittautuminen ruokailua varten pyydetään tekemään sihteerille viimeistään 9.8. mennessä, mieluummin kirjeellä tai kortilla (kun olen lähes siihen saakka lomareissulla; kyllä joku on enimmäkseen puhelimenkin ääressä). Ruuaksi on ajateltu palapaistia, salaatteja jne. Myös diabeetikot on huomioitu. Kahvin ja ruuan yhteinen hinta on 60 mk (45+15), voi ilmoittaa myös jommankumman.

Majoittuminen opistolla on myös mahdollinen. Hinta kahden hengen huoneissa ml aamupala on 75-105 mk/h. Majoittumisesta pyydetään sopimaan itse, varalta hyvissä ajoin, Kainuun opistolla kun yöpyy monia muitakin, puh. 986-73116.

Sukuselvityksiänne toivomme Teidän ottavan mukaan, jotta niitä voidaan toisten kanssa vertailla. Moni meistä ei vielä tiedä juuristaan enempää kuin että samoja Leinosia ollaan. Sihteerini toivoo myös saavansa Teidän sukuselvityksistänne ja mahdollisista esipolvitauluista kopion seuran arkistoon. Aika lailla aineistoa on jo koossa. Voitte siis kysellä omia juurianne pannen mukaan niin paljon tietoa kuin on, niin yritän etsiä mitä valmista Teidän sukuhaarastanne arkistosta löytyy.

Sukuseuran jäseniä, jotka hallitus äskettäisessä kokouksessaan jäsenmaksusuoritusten perusteella hyväksyi, on jo melko mukavasti eli 42 ainaisjäsenmaksun maksanutta (sääntöjen mukaan vuosijäsenmaksu kymmenkertaisena), 163 vuosijäsenmaksun maksanutta sekä ilmaisia nuorisojäseniä 30 eli yhteensä 235. Jos Sinun perheesi jäsenissä on vielä "ulkopuolisia", niin asian ehtii saada vieläkin kuntoon. Vielä tämän vuoden jäsenmaksu on 20 mk, ainaisjäsenmaksu siis 200 mk.

Sukuseuraan kuulumattomat ovat toki aivan yhtä tervetulleita sukujuhlaan kuin jäsenetkin; pitäähän asiaan tutustua, ennen kuin uskaltaa mukaan. Toistettakoon tässäkin yhteydessä jäsenyyden kelpoisuus: että on "isän tai äidin puolelta sukuun kuuluva tai on sukuun kuuluvan aviopuoliso tai leski". Tämä tarkoittaa sitä, ettei sukunimen suinkaan tarvitse olla Leinonen. Aivan hyvin Leinosen sukuseuraan voi kuulua sellainenkin, jonka äidinäidinäiti oli nimeltään Leinonen. Mikään ei myöskään estä jo muuhun sukuseuraan kuuluvaa kuulumasta myös Leinosen sukuseuraan.

Ensimmäistä sukukirjettä sekä jäsenmaksulomaketta voi tilata sihteeriltä tarpeen mukaan sukulaisia, naapureita jne varten. Ensimmäisessä sukukirjeessä oli varapuheenjohtajamme Tatu Leinosen esitys Kainuun varhaisista Leinosista, jonka hän esitti viime kesän juhlassa.

Valokuva-arkistoa olisi myös mukava alkaa vähitellen kerätä. -Toistaiseksi olen saanut muutamia Juuso Häikiön ottamia kuvia viime kesän juhlasta. Liikenisikö joku muiltakin? Vanhoja kuvia on korkea aika ruveta panemaan talteen. Ehkä niistä vähitellen saadaan ihan kuva-arkisto. Siihen mahtuu hyvästi myös rakennusten yms kuvia.

Ollaanpa yhteydessä toinen toiseemme ja kun uusi Leinonen kohdataan, niin pysähtytään juttelemaan. Sukulainenhan se on, vaikka ei aina niin likeinen. Jos ei ensimmäinen tai toinen, niin ehkä kymmenes tai yhdestoista serkku! Pian ehkä jo tiedetään, monesko.

Toiselle puolelle panen vuosikokouksen asiat sekä kopion Suuren suomalaisen nimikirjan Leinonen-nimestä.

Hallituksen puolesta sukuterveisin

Teigis J.

sihteerini

1. toimintakertomus (sihteeri esittää)
2. katsaus seuran talouteen (rahastonhoitaja, hallitus ehdottaa, että tilit käsiteltäisiin vasta seur. vuonna, koska tapahtumia 1985 hyvin vähän)
3. toimintasuunnitelma ja talousarvio
4. hallituksen jäsenet erovuoroisten tilalle (eroa pyytänyt Sinikka metiäinen ulkomaille muuton takia, erovuoroiseksi arvottu Sauli Leinonen ja Martti Siira)
5. päätetään jäsenmaksusta (hallitus ehdottaa 30 mk)
6. keskustellaan seuran toiminnan kehittamisestä sekä muista mahdollisista jäsen-ten esittämistä asioista)

474 Leimu

Suuri suomalainen nimikirja, Otava 1985

nuuseen, Pohjanmaalle, Peräpohjolaan ja Pohjois-Karjalaan. Sukunimenä *Leiniä* on vanhaan esiintynyt mm. Jääskessä, *Leiniäinen* Rautjärvellä ja Ruokolahdella. → *Leinikka* Parikkalassa. *Leinikäinen*-muodosta on tietoja Säämingistä aivan ensimmäisistä verokirjoista lähtien. Nykyinen sukunimi → *Leiniö* on *Leiniän* rinnakkaismuoto. Suurena nimenmuutossa 1906 *Leiniö* valittiin uudeksi nimeksi Helsingissä kahdesti, Tampereella sekä Lempäälässä kerran. → *Leino* on sukunimenä vanhastaan karjalainen (esim. Muolaassa, Säkijärvellä, Viipurissa), mutta nimen kantajien määrä on vahvasti lisääntynyt 1900-luvulla. Esim. 1906 sen valitsi 92 nimensä suomalaistajaa 46 paikkakunnalla Etelä-Suomessa, mm. Halikossa 9 ja Helsingissä 8, Nummella ja Nurmijärvellä 5. Ensimmäisten rohkeiden nimensä suomalaistajien joukossa oli näyttelijä Benjamin Ahlgrén, joka otti nimen *Leino* 6.4.1877. *Leino*-nimen suureen suosioon kansallisromanttisella kaudella on vaikuttanut se, että nimen on katsottu sisältäneen suomen kielen sanan *leina*, *leini*, *leino*, jonka merkityksiä ovat 'suru, surullinen, onneton, heikko, voimaton'. Kuitenkin esim. Viljo Nissilä on useaan kertaan esittänyt, että ainakin osa *Leino*-nimistä on alaksalaista lainaa. Vanhimpia nimiryhmän edustajia ovat Turussa 1449 Hannus Lænepæ, Karkussa 1490 lauri hawnia leynilæst, Lounais-Hämeessä Kulsialassa 1508 jons garp leyniälä, Kalvolassa 1508 jons andersson leyniälä, Tyrväällä 1524 Michell læinæ, Kivennavalla 1553 Junti leijnon, Muolaassa 1559 S[i]mo leinoine[n], Jääskessä 1555 Kaupi Leinoin, Kurkijoella 1618 Olliko Leinoff, Pielisjärvellä 1638 Paaki lejnanen, Parikkalassa 1618 Anti Leinonen, Liperissä 1631 Iliuska Leinoioff, Juvalla 1559 Ollij Leijnon, Pellosniemellä 1559 Anders Leijnon, Rantasalmella 1563 Laurens Leijnon, Vesulahdella 1563 Michel Leijnoin, Rautalammilla 1571 Lass Leinoinen, Kajaanissa 1637 Peer Leinojnen, Paltamossa 1653 Margeta Leinotar. Vanhimpaan kylännimistöömme kuuluu paljon tämän ryhmän nimiä, esim. Mynämäellä *Leinikkala* (mainittu 1421 Turun tuomiokirkon Mustassakirjassa), Nousiaisissa *Leinainen*: 1540 Leinain, Aurassa *Leinakkala*: 1540 Leijnackala, Kiskossa 1552 Leinickala, Tyrväällä 1366 Leyniala, Hattulassa 1506 leyniälä, Messukylässä Leinola.

Sihteerin osoite:

Tapio Leinonen
Keskustie 4
92700 KESTILÄ
p. 985-31322

LEINIKKA (121) → Leinonen

LEINIÖ (131) → Leinonen

LEINO (6317) → Leinonen

LEINONEN (9815)

Maamme vanhimpaan nimistöön kuuluvat *Leina*, *Leinakka*, *Leinikka*, *Leiniä* ja *Leino*. Nimiryhmästä on runsaasti esimerkkejä keskiajasta alkaen Varsinais-Suomesta, Satakunnasta, Hämeestä sekä Karjalasta. 1500-luvulla sukunimi *Leinonen* on ollut Savon yleisimpiä. Vuosisatojen mittaan Leinosten suhteellinen osuus Savossa on vähentynyt, sillä Leinosia on siirtynyt uudisasukkaina 1500-luvulta lähtien Keski-Suomeen, Kai-

TUNTOJA

Sukututkimus elävöittää historian

Kaikkien Leinosten on syytä lukea tämä juttu. Niidenkin, jotka ovat tiedostaneet kuuluvansa jotakin kautta Leinosten laajaan uljaaseen sukuun.

Kokonaista sukukarttaa ei tälle palstalle ole tarkoituksenmukaista levittää. Sen sijaan esiteltävänä ja jututettavana on mies, joka tuntee Leinosten sukujouret tässä maassa melko varmasti paremmin kuin kukaan muu.

Oulun Yliopiston kone-suunnittelun professori Tatu Leinonen on harrastuksenaan tutkinut ja piirtänyt sukukarttaa aina 1500-luvun alkupuolelle asti. Pala palalta hidasta harrasteluvauhtia edennyt tutkimistyö on kestänyt kymmenkunta vuotta.

"Olen joutunut melkein joka viikko käymään Helsingissä, jossa kokoukset kestävät yleensä 1–2 tuntia. Jäljelle jäävän odotusajan ennen Oulun koneen lähtöä olen istunut valtionarkistossa mikrofilmiä parissa. Olen näin elänyt Leinosten sukujuurilla."

Professori Tatu Leinonen toimii mm. Suomen Akatemian tieteen keskus-toimikunnan varapuheenjohtajana, joka tehtävä osaltaan muiden lisäksi on tuonut hänelle pääkaupungin matkoja. Sukua on voinut tutkia myös kirkon kirjoista ja maakunta-arkistosta.

Etsimisen iloa

"Harrastan lähinnä omien sukujurieni tutki-

Professori Tatu Leinonen on yksi Suomen yli 12 000 Leinosesta.

mista, mutta sen ohella olen tehnyt vähän tilaustyötäkin", hän sanoo.

Tatu Leinosen innoittivat sukututkimukseen vanhempien teannoiset kertomukset menneistä ihmisistä ja asioista. Tuo kiinnostus omien juurien selvittämiseksi on vallannut hänen ohellaan satoja muitakin. Sukuselvityksistä ja juurien etsimisestä on muodostunut mitä mielenkiintoisin muotivillitys.

"Kyllä tämä on ollut erittäin mielenkiintoista. Minulla on tässä etsimisen iloa ja olen kokenut elämyksiä."

Historia on avautunut ihan uudelleen. Kun on saanut esimerkiksi 1700-luvun perheen kasaan, rupeaa miettimään, mitä silloin tapahtui ja miten silloin elettiin. Kyllä kirjoista on nähtävissä myös suurten nälkävuosien ja isonvihan vaikutukset.

Hänen harrastuksensa ei maksa mitään, sillä kir-

konkirjoja ja mikrofilmejä saa selata vapaasti.

Hän arvelee, että kuka tahansa voi oppia suhteellisen nopeasti tutkimisen tekniikan ilman kursseja.

Kustaa Vaasa siirsi Leinonet Paltamoon

Vuosisata sitten Tatu Leinosen esivanhemmat elivät Paltamossa Oulujärven tienoilla. Nykyisinkin Paltamo on yksi Leinosten "pesäpaikka", sillä kunnan asukkaista peräti 15 prosenttia on Leinosia.

Paltamoon esi-esiät muuttivat Kustaa Vaasan ansiosta. Kustaa asutti Oulujärven tienoon 1500-luvulla siirtämällä alueelle Savosta 120 perhettä. Mukana oli myös Stefanus Leinoinen, joka kuului Suur-Savon verotalonpoikiin.

Leinosten toinen kanta-paikka oli Tampereen Messukylässä oleva Leinola, jossa 1540-luvulla toi-

mi lautamiehenä Andris Leinoinen. Myös Laukaassa oli paljon Leinosia. Siellä Matti Leinoinen tunnettiin nimismiehenä ja nuijasodan päällikkönä.

Kirkonkirjoja selailemalla on mahdollisuus päästä aina 1700-luvun alkupuolelle asti. Sitä vanhempi selvitys on tehtävä henkikirjojen ja veroluetteloiden perusteella.

Hyvänä apuna ovatkin siinä voutien veroluettelot sen jälkeen, kun Kustaa Vaasa pani suomalaiset verolle 1540-luvulla.

Leinonen korostaa, että 1500-lukua vanhempiin aikoihin pääsy on kuitenkin melko sattumanvaraista. Tutkijalle lisävaivaa aiheuttaa mm. tapa kirjata veroluetteloon sukunimen sijasta talon nimi.

Leinosia on yli 12 000

Tatu Leinonen on selvittänyt, että koko maassa asuu noin 12 000 Leinosta. Uteliaisuus ja kiinnostus sukujuurista on kerännyt myös Leinosten suvun runsaslukuisesti koolle. Sukuseuran kokoukseen osallistui peräti 250 Leinosta eri puolilta maata.

Leinos-suvun ohella Tatu Leinonen sanoo tutkineensa mm. Korven ja Lastumäen sukuja Oulaisista sekä äitinsä sukua, Pistol-sukua, joka muutettiin Niemiseksi. Tuttu hänelle on myös Winelin-suku, joka nykyisin tunnetaan Virsu-sukunimellä.

OLAVI MÄÄTTÄ

LUETTUA NÄHTYÄ KUULTUA

Ei idealisteille

Valkoinen ihmissyöjä. Lasse Lehtinen
Wsoy 1986

"Aurinko nousee aamulla ja laskee illalla". Tähän afrikkalaisen fak-

läpi, monien vippaskonstien avulla tosin. Hänessä on ripaus sankaria. Yhteentörmäykset afrikkalaisen ja pohjoismaalaisen ajattelutavan välillä ovat päivittäisiä. Toisokomaiset käsi-

oppi nopeasti tiedottamisen peruskuviot. Pohjoiseen lähetetyissä artikkeleissa viivästyminen ja muut vaikeudet selittyvät sujuvasti "kulttuurieroilla ja vaikealla ilmastolla".